

Formalno-prawne aspekty usuwania drzew w świetle ostatnich zmian w przepisach

Bogdan Łukaszewicz, Eleonora Wiśniewska

Formal and Legal Aspects of the Removal of Trees in the Light of Recent Changes in Legislation

Ustawa z dnia 21 maja 2010 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw wprowadziła istotne zmiany dotyczące składania wniosków i wydawania decyzji o usuwaniu drzew w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).

Zmiany w ustawie o ochronie przyrody

Amendments to the Law on Nature Protection

Od dnia 20 lipca 2010 r. art. 83 w ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. *Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a, po uzyskaniu zezwolenia wydane go przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta na wniosek posiadacza nieruchomości. Jeżeli posiadacz nieruchomości nie jest właścicielem **lub użytkownikiem wieczystym**, do wniosku dołącza się zgodę jej właściciela.*” Zgodnie z wprowadzoną zmianą użytkownik wieczysty jest właścicielem nieruchomości.

Dodano po ust.2 ust. 2a–2c brzmieniu:

„2a. *Zezwolenie na usunięcie drzew w obrębie pasa drogowego drogi publicznej, z wyłączeniem*

obcych gatunków topoli, wydaje się po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

2b. *Nie wyrażenie stanowiska w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu zezwolenia, o którym mowa w ust. 2a, przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska uznaje się za uzgodnienie zezwolenia.*

2c. *Organ właściwy do wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, przed jego wydaniem dokonuje oględzin w zakresie występowania w obrębie zadrzewień gatunków chronionych.”*

Nowelizacja ustawy wprowadza nowe obowiązki dla organów wydających zezwolenia na usunięcie drzew z pasa drogowego. Organ sprawdza dokładną lokalizację wnioskowanych drzew do usunięcia (nr działek z ewidencji gruntów) i czy złożony wniosek dotyczy pasa drogowego dróg publicznych. Analizuje gatunki wnioskowanych drzew i wyłącza z uzgodnienia obce gatunki topoli. Dokonuje oględzin wnioskowanych drzew do usunięcia w zakresie występowania gatunków chronionych oraz przygotowuje projekt zezwolenia, który uzgadnia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Ustawodawca przewidział termin 30 dni na wyrażenie stanowiska przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Uzyskanie zezwolenia wydłuża się o termin uzgodnienia.

Procedura wydawania zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów jest bardzo sformalizowana. Ustawo-

dawca określił w art. 83 ust. 4 w/cytowanej ustawie, że wniosek o wydanie zezwolenia powinien zawierać:

- „1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę posiadacza i właściciela nieruchomości;
- 2) tytuł prawny władania nieruchomością;
- 3) nazwę gatunku drzewa lub krzewu;
- 4) obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm;
- 5) przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo lub krzew;
- 6) przyczynę i termin zamierzonego usunięcia drzewa lub krzewu;
- 7) wielkość powierzchni, z której zostaną usunięte krzewy.”

W ostatniej zmianie dodano pkt. 8: „8) rysunek lub mapę określającą usytuowanie drzewa lub krzewu w stosunku do granic nieruchomości i obiektów budowlanych istniejących lub budowanych na tej nieruchomości.”

Dodatkowo art. 83 ust 6. pkt. 4 otrzymał nowe brzmienie: „**których wiek nie przekracza 10 lat;**” zamiast „których wiek nie przekracza 5 lat”. W obecnym stanie prawnym nie stosuje się przepisów ustawy o ochronie przyrody do drzew lub krzewów w wieku do lat 10.

Właściwość rzeczowa organów

Material jurisdiction of the governing bodies

Zgodnie z art. 83 ust.1 ustawy o ochronie przyrody zezwolenia na usuwanie drzew lub krzewów wydaje wójt, burmistrz lub prezydent na wniosek posiadacza nieruchomości.

Na terenie Wrocławia zezwolenia na usuwanie drzew lub krzewów wydaje Prezydent Wrocławia.

Od tej zasady ustawodawca wprowadził wiele wyjątków:

- Zezwolenia na usuwanie drzew lub krzewów z terenów wpisanych do rejestru zabytków wydaje **wojewódzki konserwator zabytków** – art. 83 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody. We Wrocławiu na mocy porozumienia ze służbami konserwatorskimi – zezwolenia na usuwanie drzew wydaje Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków;
- Z terenów stanowiących własność gminy – **starosta** – art. 90 w/cyt. ustawy;
- Na terenach stref ochrony wyznaczonej na podstawie art. 60 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody celem ochrony ostoi, stanowisk roślin, grzybów i zwierząt objętych ochroną gatunkową zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów wydaje **regionalny dyrektor ochrony środowiska**;

- Na drzewa i krzewy stanowiące przeszkody lotnicze, decyzje wydaje **Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego** na wniosek zarządzającego lotniskiem – art. 82 pkt. 7 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo Lotnicze (Dz. U. Nr 130, poz. 1112 ze zm.);
- Drzewa lub krzewy utrudniające widoczność sygnalizatorów i pociągów, utrudniające eksploatację urządzeń kolejowych, powodujące tworzenie się na torowiskach zasp śnieżnych na wniosek zarządcy zezwolenie wydaje **starosta** – art. 56 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. nr 56, poz. 789 ze zm.);
- Z obszarów wałów przeciwpowodziowych i terenów w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału od strony odpowietrznej – zezwolenia wydaje **starosta**, a decyzje nakazujące usunięcie drzew z wałów przeciwpowodziowych (art. 85 ust. 4 Prawa wodnego) po uzgodnieniu projektu decyzji z **regionalnym dyrektorem ochrony środowiska**;
- Z obszarów położonych między linią brzegową a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego – zezwolenia wydaje **regionalny dyrektor gospodarki wodnej** – art. 82 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne tj. (Dz. U z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 ze zm.).

Nie stosuje się przepisów ust 1 i 2 art. 83 ustawy o ochronie przyrody do drzew lub krzewów usuwanych:

- 1) w lasach w tym:
 - na terenach leśnych własności skarbu państwa – zgodnie ustawą o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.) – decyzje wydaje **regionalny dyrektor lasów państwowych**,
 - na terenach leśnych nie stanowiących własności skarbu państwa np. gminne, osób prawnych i fizycznych zgodnie ustawą o lasach (Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435, z późn. zm.) – decyzje wydaje **starosta**;
- 2) do drzew owocowych, z wyjątkiem rosnących na terenach nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków;
- 3) na plantacjach drzew i krzewów;
- 4) których wiek nie przekracza 10 lat (ostatnia nowelizacja);
- 5) w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych lub zoologicznych – art. 83 ust. 6 pkt. 5 cyt. ustawy – zezwolenia **wydaje dyrektor danego ogrodu**.

Informacje dodatkowe dla inwestorów

Additional information for investors

Nie stosuje się przepisów ustawy o ochronie przyrody (z wyjątkiem nieruchomości wpisanych do reje-

stru zabytków) w zakresie uzyskiwania zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów jak i opłat z tym związanych w przypadku inwestycji drogowych realizowanych na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (art. 21 ustawy – Dz. U. z 2008 r. Nr 193 poz. 1194 ze zmianami).

Do usuwania drzew i krzewów znajdujących się na nieruchomościach objętych zezwoleniem na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego nie stosuje się ustawy o ochronie przyrody (z wyjątkiem nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków) (art. 16 ustawy z 12.02.2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego – Dz. U. z 2009 r. Nr 42 poz. 340).

Inwestorzy, projektanci i właściwe organy administracji w trakcie przygotowania i realizacji inwestycji powinny przestrzegać ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2006 Nr 129, poz. 902 z późn. zm.) Dział VII – Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji. Można tu przytoczyć dwa artykuły:

Art. 74.

1. W trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji należy zapewnić oszczędne korzystanie z terenu.

2. Wymóg, o którym mowa w ust. 1, uwzględniają w szczególności projektanci oraz organy ad-

ministracji ustalające warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz organy administracji właściwe do spraw wyłączenia nieruchomości.

Art. 75

1. W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.

2. Przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją konkretnej inwestycji.

3. Jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą.

4. Właściwy organ administracji w pozwoleniu na budowę szczegółowo określa zakres obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 3.

5. Wymagany zakres kompensacji przyrodniczej w przypadku przedsięwzięć, dla których przeprowadzone było postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, określa decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach.

Projektowane kolejne zmiany w ustawie o ochronie przyrody

Next draft amendments to the Law on Nature Protection

W projekcie rządowym z dnia 22.09.2010 r. proponowane są kolejne zmiany w art. 83:

a) ust. 1 otrzyma brzmienie:

„1. Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a, po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta na wniosek:

1) posiadacza nieruchomości – za zgodą właściciela tej nieruchomości;

2) właściciela urządzeń, o których mowa w art.49 § 1 Kodeksu cywilnego – jeżeli drzewa lub krzewy zagrażają funkcjonowaniu tych urządzeń”;

b) po ust. 1 zostanie dodany ust. 1a:

„1a. Zgoda właściciela nieruchomości, o której mowa w ust. 1 pkt. 1, nie jest wymagana, w przypadku wniosku złożonego przez użytkownika wieczystego nieruchomości”;

c) w ust. 4 zostanie dodany pkt. 1 i 2:

„1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę posiadacza i właściciela nieruchomości albo właścicie-

la urządzeń, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2;

2) tytuł prawny władania nieruchomością – wymóg ten nie dotyczy wniosku właściciela urządzeń, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2”;

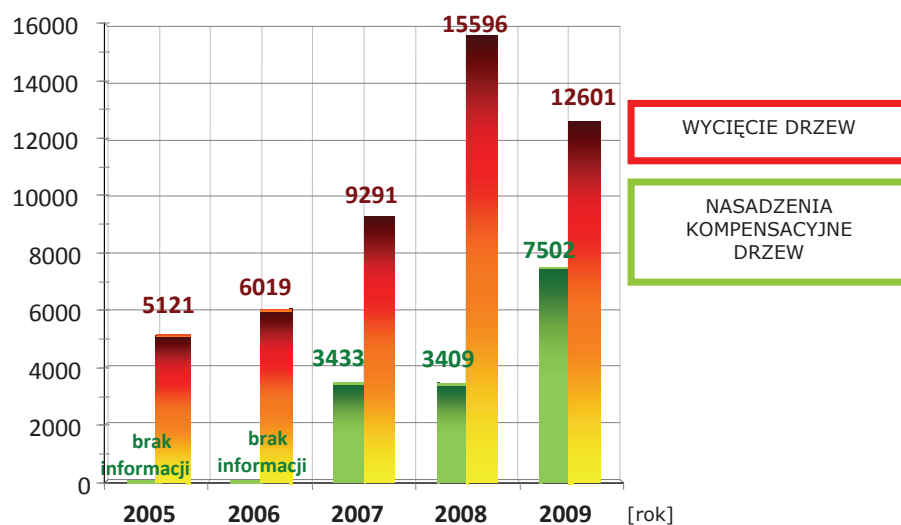
d) zostaną dodane ust. 7–9:

„7. Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości, na wniosek właściciela urządzeń, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2, następuje za odszkodowaniem na rzecz właściciela nieruchomości, a w przypadku, gdy na nieruchomości jest ustanowione prawo użytkowania

wieczystego – na rzecz użytkownika wieczystego nieruchomości. Odszkodowanie przysługuje od właściciela urządzeń.

8. Ustalenie wysokości odszkodowania za drzewa i krzewy oraz za ich usunięcie następuje w drodze umowy stron.

9. W przypadku, gdy strony nie zawrą umowy w terminie 30 dni od dnia usunięcia drzewa lub krzewów, odszkodowanie ustala organ, który wydał zezwolenie na ich usunięcie, stosując odpowiednio przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r.

Ryc. 1. Zestawienie danych z terenu Wrocławia o wydanych decyzjach administracyjnych dotyczących usunięcia drzew i zobowiązań do nasadzeń kompensacyjnych w latach 2005–2009 (oprac. B. Łukaszewicz i E. Wiśniewska)

Fig. 1. Summary of data from the site of Wrocław about rendered administrative decisions relating to the removal of trees and commitment to the offset planting in the years 2005–2009 (prepared by B. Łukaszewicz and E. Wiśniewska)

o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651, Nr 106, poz. 675, Nr 143, poz. 963 i Nr 155, poz. 1043), dotyczące odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości.”;

art. 86 w ust. 1 pkt. 4 otrzyma brzmienie:

„4) które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych lub funkcjonowaniu urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego”.

Zestawienie danych z terenu Wrocławia o wydanych decyzjach administracyjnych

Summary of data from the site of Wrocław about rendered administrative decisions

Na terenie Wrocławia w latach 2005–2009 corocznie wydawano około tysiąca sztuk decyzji administracyjnych dotyczących usuwania drzew lub krzewów. Liczba drzew do usunięcia w poszczególnych latach rośnie, związane to jest głównie z prowadzonymi dużymi inwestycjami, ważnymi dla miasta jak np. przebudowa ulic, budowa osiedli mieszkaniowych, budowa stadionu EURO 2012. W wydanych zezwoleniach zobowiązywano wnioskodawców do nasadzeń kompensacyjnych. Liczba drzew do nasa-

dzeń jest dużo mniejsza niż wycinanych, gdyż w przypadku, gdy inwestor ponosi opłatę za usuwanie drzewa, to za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian po raz drugi nie może być zobowiązany do nasadzeń kompensacyjnych. Kompensacją przyrodniczą mogą być nasadzenia realizowane na gruntach przeznaczonych na zielen w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Bogdan Łukaszewicz

Eleonora Wiśniewska

Wydział Środowiska i Rolnictwa
Urząd Miejski Wrocławia
Department of Environment and Agriculture
Municipality of Wrocław

Literatura

1. Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.).
2. Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2006 Nr 129, poz. 902 z późn. zm.).
3. Ustawa z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2005 Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.).
4. Ustawa z 3 lipca 2002 r. Prawo Lotnicze (Dz. U. nr 130, poz. 1112 z późn. zm.).
5. Ustawa z 21 maja 2010 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 119, poz. 804).

6. Ustawa z 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji i inwestycji w zakresie dróg przygotowaniu inwestycji drogowej (Dz. U. z dnia 26 sierpnia 2008 r.).

7. Ustawa z 12.02.2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (Dz. U. z 2009 Nr 42, poz. 340).

8. Projekt ustawy z 22 września 2010 r., druk nr 3422 o zmianie ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody, Warszawa.

9. Radecki W., 2008, *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Warszawa.

10. Gruszecki K., 2010, *Zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów*, Wrocław.